



## Достъп до социални обезщетения

Обезщетенията, на които имате право, ще зависят от вашия имиграционен статут. Европейските граждани и членовете на техните семейства обикновено попадат в 5 категории:

1. Хора със „Статут на уседналост“;
2. Хора с „Временен статут на уседналост“;
3. Гранични работници;
4. Хора с визи, издадени съгласно имиграционната система на Обединеното кралство Великобритания след Брекзит, и
5. Хора, които нямат имиграционен статут.

### Статут на уседналост

Статут на уседналост се предоставя на европейски граждани и членове на техните семейства, които са започнали да живеят в Обединеното кралство Великобритания преди 31 декември 2020 г. и са живели в Обединеното кралство 5 години.

Ако имате Статут на уседналост, имате право на обезщетения на същите основания, като тези за британските граждани. Трябва да отговаряте на изискванията за допустимост за конкретното обезщетение, за което кандидатствате. Няма допълнителни изисквания относно вашия имиграционен статут.

### Временен статут на уседналост

Временен статут на уседналост се предоставя на европейски граждани и членове на техните семейства, които са започнали да живеят в Обединеното кралство Великобритания преди 31 декември 2020 г., но все още не са живели тук 5 години.

### Обезщетения на които имате право

Ако имате Временен статут на уседналост, имате право на определени обезщетения, като Помощи за полагане на грижи, плащане за лична независимост и помощ за издръжка при инвалидност. Основните изисквания за получаване на тези обезщетения са:

1. Да пребивавате обичайно в Обединеното кралство Великобритания (т.е. Обединеното кралство Великобритания е ваш основен дом),
2. Да присъствате във Великобритания и да сте били тук поне 2 години през последните 3 години.
3. Да не подлежите на имиграционен контрол.

Лице с Временен статут на уседналост не е „обект на имиграционен контрол“. Като такова, ако отговаряте на другите изисквания за пребиваване, можете да получите достъп до горепосочените обезщетения.

Ако живеете в Шотландия, можете също да подадете заявление за плащане за деца с увреждания. Това изисква обичайно пребиваване във Великобритания, присъствие тук и пребиваване поне 26 седмици през последната година.

За да изпълните изискването за „обичайно местопребиваване“, трябва да покажете, че имате установено намерение да пребивавате във Великобритания и сте пребивавали тук „значителен период от време“. Няма фиксиран период от време, през който трябва да сте живели тук. Обичайното местопребиваване се решава индивидуално, за всеки отделен случай, като се разглежда кога сте влезли в Обединеното кралство, къде живеят вашето семейство и приятели, къде работите, къде притежавате или наемате имот и къде сте регистрирани за личен лекар. Обединеното кралство Великобритания трябва да бъде вашият основен дом, т.е. вашето обичайно или редовно място на пребиваване. Британските граждани също трябва да преминат този тест: това не е имиграционно изискване.

Като човек с Временен статут на уседналост, вие също имате право на всички услуги, изброени по-долу в секциите „Визи след Брекзит“ и „Хора без имиграционен статут“.

### Обезщетения с допълнителни изисквания

Ако имате Временен статут на уседналост, нямате автоматично право на обезщетения свързани с доходи във Великобритания, като универсален кредит, обезщетение за безработни базирано на доход, обезщетение за заетост и подкрепа, базирано на доход, пенсионен кредит, детски надбавки и отстъпки от общински данък.

Освен това, не можете да кандидатствате за много шотландски обезщетения (като грант - най-добър старт, най-добър старт - храна, шотландско плащане за деца и плащане на погребална помощ), които обикновено изискват от вас да получавате едно от горните обезщетения, достъпни за цялото Обединеното кралство Великобритания (въпреки че има някои изключения, ако сте на възраст под 18 години, вижте по-долу). Вие също не можете да получите жилище, ако неволно сте бездомни.

За да отговаряте на условията за получаване на тези обезщетения, трябва да докажете:

1. Че сте европейски гражданин, който работи в Обединеното кралство Великобритания,
2. Че сте член на семейство на европейски гражданин, който работи в Обединеното кралство Великобритания, или
3. Че сте придобили право на постоянно пребиваване съгласно законите на ЕС, пребивавайки 5 години в Обединеното кралство като работник, студент или самоиздържащ се човек.

Все още можете да бъдете третиран като „работещи в Обединеното кралство“, дори и да сте спрели да работите, ако:

- Имате временна неработоспособност поради заболяване или злополука,
- Сте регистриран, като търсещ работа, който е работил преди и в момента продължава да търси работа,
- Сте започнал професионално обучение, или
- Сте в отпуск по майчинство.

Може да сте придобили право на постоянно пребиваване, дори и да нямате документ за постоянно пребиваване. Това е така, защото правото на постоянно пребиваване се придобива автоматично: не е необходимо да се издава документ.

Ако разчитате на времето, прекарано в Великобритания като студент или самоиздържащ се човек, трябва да имате пълна здравна застраховка. Вижте тук повече информация относно Пълна застраховка за болест -

<https://www.freemovement.org.uk/comprehensive-sickness-insurance-what-is-it-and-who-needs-it/>

## Гранични работници

Граничните работници са европейски граждани, които работят във Великобритания, но живеят в друга страна от ЕИП. Ако сте започнали да работите във Великобритания преди 31 декември 2020 г., можете да кандидатствате за разрешително за гранични работници. Като граничен работник, вие сте освободен/а от имиграционен контрол и имате право на достъп до обезщетения. Също като тези, които имат статут на уседналост, вие трябва да отговаряте на изискванията за допустимост за конкретното обезщетение, за което кандидатствате.

## Визи след Брекзит

Европейските граждани, които са влезли в Обединеното кралство на или след 1 януари 2021 г., най-вероятно ще имат след Брекзит виза, като например, виза за квалифициран работник, виза за съпруг/а или студентска виза (освен ако не сте се присъединили към член на европейско семейство, което вече има статут в Обединеното кралство). Всички те получават виза с условие „без достъп до публични фондове“. Това условие обикновено е показано във вашето биометрично разрешение за пребиваване.

Това означава, че нямате достъп до голяма част от различните видове обезщетения. Въпреки това, не всички услуги, предоставяни от правителството, са „публични фондове“. Например, все още можете да получите:

- Пълен достъп до Националната здравна служба.
- Плащане за издръжка при тежка загуба, при условие че обикновено пребивавате в Обединеното кралство. Това по същество е същото, като теста за обичайно пребиваване, споменат по-горе.
- Всички обществени услуги, изброени в раздела „Хора без имиграционен статут“ по-долу.

## Хора без имиграционен статут

Ако все още не сте кандидатствали за статут на уседналост или временен статут на уседналост, нямате друга виза за Великобритания и не сте станал/а британски гражданин, то вие нямате имиграционен статут в Обединеното кралство Великобритания. Крайният срок за кандидатстване беше 30 юни 2021 г. Трябва да подадете късно заявление за придобиване на статут възможно най-скоро.

Ако сте направили късно заявление и чакате то да бъде разгледано, докато чакате ще можете да получите достъп до обезщетения на същата база, като лице с Временен статут на уседналост.

Ако ви е предоставен Временен статут на уседналост, но срокът му е изтекъл и не сте подали допълнително заявление преди датата на изтичане, вие нямате имиграционен статут в Обединеното кралство Великобритания.

Хората, които нямат имиграционен статут във Великобритания, обикновено нямат достъп до никакви обезщетения. Въпреки това, има някои услуги и помощи, които нямат имиграционни изисквания, като например:

- Определени видове лечение по здравната каса (NHS) – например, лечение в отделение за злополуки и спешна помощ, услуги за семейно планиране и лечение на специфични заболявания.
- Основно и средно образование за вашите деца.
- Трудови обезщетения, които се базират на национални осигурителни вноски или заетост във Великобритания. Понастоящем, не се изисква да имате право да работите в Обединеното кралство. Те включват:
  - [Обезщетение за заетост и подкрепа](#) базирано на вноски (известно още като „нов стил“). Всичко, което се изисква е да сте физически във Великобритания.
  - [Обезщетение за търсещи работа](#) базирано на вноски (известно още като „нов стил“). Както по-горе, всичко, което се изисква, е физическо присъствие във Великобритания.
  - [Помощ за майчинство](#).
  - Законоустановено заплащане за [майчинство](#) и [башинство](#).
  - [Законоустановено обезщетение за болест](#).
- [Отстъпки от общински данък](#), например, ако живеете сами или сте студент.
- [Грантове за млади болногледачи](#), за които вече няма имиграционни изисквания.
- [Грант - най-добър старт и Най-добър старт - храна](#), при условие че сте под 18 години.

Все още можете да получите достъп до тези услуги/помощи, дори да нямате имиграционен статут (или ако имате виза с условие „без достъп до публични фондове“).

### Къде мога да получа повече помощ или съвет?

- Citizens Advice (Съвети за граждани)-  
<https://www.citizensadvice.org.uk/benefits/claiming-benefits-if-youre-from-the-EU/>
- Child Poverty Action Group (Група за действие за детска бедност) -  
<https://cpag.org.uk/welfare-rights/legal-test-cases/current-test-cases/eu-pre-settled-status>
- Ръководството на Министерството на вътрешните работи относно достъпа до публични фондове можете да намерите тук -  
<https://www.gov.uk/government/publications/public-funds>



- Пoвeчe инфoрмaция зa oбичaйнo мecтoпpeбивaвaнe мoжeтe дa нaмeритe тук - <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn00416/>

**МОЛЯ, ОБЪРНЕТЕ ВНИМАНИЕ:** Тази фактологична справка представя само обобщение на правата, на които може да имате право. Тя не дава пълно описание на вашите законни права и не трябва да се счита за правен съвет. Ако искате по-подробна информация относно вашите законни права и как това може да повлияе на личните ви обстоятелства, трябва да потърсите съвет от квалифициран адвокат или друг съветник.

Забележка: съдържанието на външните уеб страници с хипервръзки в този документ е на английски език

*С подкрепата на Фонда за капацитет и устойчивост на общността на Съвета на доброволческите организации в Шотландия (SCVO) и финансиране от Шотландското правителство (20/4/2020).*